

Jukka Ojanpää

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN MYÖNTÄMISESTÄ

Kullanhuuhdontalupahakemus

Hakija: Jukka Ojanpää

Vireilletulopvm: 14.8.2015

Täydennyspvm: 23.9.2015, 3.2.2016, 25.8.2016 ja 3.2.2017

Etuoikeuspvm: 23.9.2015

Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella.
Kaivoslain (621/2011) 4 luvun 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla edellä mainitulle hakijalle kullanhuuhdontaluvan lupatunnuksella HL2015:0016. Tällä luvalla jatketaan samalla lupatunnuksella myönnetyn luvan sekä hakijan pyynnöstä saman hakijan kyseiseen alueen viereen myönnetyn kullanhuuhdontaluvan (HL2012:0096) toimintaa.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetyt edellytykset täyttyvät eikä kaivosviranomaisen selvityksen (liite 3) perusteella luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Hakija on myös esittänyt nimissään olevien kullanhuuhdontalupahakemusten yhdistämistä siten, että lupahakemukset HL2012:0096 ja HL2015:0016 muodostaisivat yhdessä yhden lupa-alueen. Koska hakemusalueet ja niillä harjoitettu toiminta liittyvät toisiinsa ja alue on yhdistämisen jälkeen kaivoslain 23 §:n mukainen, kaivosviranomaisen käsittelee hakemuksen yhtenä jatkohakemuksena hakijan esityksen mukaisesti.

Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuuhdontaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhtonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kullanhuuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 6,4 ha

Alueen nimi: Rumpali II

Sijainti: Inari, Sotajoki, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa, metsätalousalue.
Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2)

Päätöksen täytäntöönpano

Kullanhuuhdontalupa on perustuvaa toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos kullanhuuhdontalupa on perustuvaa toimenpiteet edellyttävät muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Toiminta alueella voidaan aloittaa muutoksenhausta huolimatta tämän lupapäätöksen ehtoja noudattaen. Muutoksenhakutuomioistuin voi valituksesta kumota täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta annetun määräyksen.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 169 §

Luvan saaja on hakemuksen yhteydessä hakenut lupaa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta. Hakija on harjoittanut kullanhuuhdonta samalla alueella aiemminkin. Kun huomioidaan alueen sijainti tunnetulla kullanhuuhdonta-alueella ja toiminnan vakiintunut luonne, voidaan todeta, että toiminnan aloittaminen lupaehtojen mukaisesti ei aiheuta alueella sellaisia muutoksia, että se tekisi mahdollisen muutoksenhaun tarpeettomaksi.

Lupamääräykset

Päätöksen voimassaolo:

Kullanhuuhdontalupa on voimassa kymmenen (10) vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Hakemuksen mukaisesti. Kullanhuuhdonnan ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoja tai haittaa, että luvan voimassaoloaika olisi lyhennettävä.

Menetelmät:

Tämä lupa oikeuttaa lapio- ja konekaivun harjoittamiseen, vuotuinen käsiteltävä maamäärä on enintään 1000m³.

Perustelut: Lupahakemuksen mukaisesti. Koneellisen kullanhuuhdonnan harjoittamiseen tarvitaan ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa. Toimivaltainen viranomaisena on Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto.

Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhdonta on rajoitettava välttämättömiin toimenpiteisiin. Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai

arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille. Kullanhuuhdentaluvan haltijan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 24 §.

Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdentaluvan haltijan on estettävä porojen joutuminen jyrkkäreunaisiin kaivukuoppiin tai luiskattava kaivannot siten, ettei niistä aiheudu vaaraa alueella liikkuville poroille tai porotalouden harjoittajille. Lupa-alueelle ei saa virittää puiden väliin naruja tai muuta vastaavaa, joka voi aiheuttaa vaaratilanteita alueella mahdollisesti liikkuville.

Perustelut: Alue kuuluu Hammastunturin paliskunnan alueeseen.

Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kullanhuuhdonnasta poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella. Myös tämän luvan muissa lupamääräyksissä kielletään olennaisen haitan aiheuttaminen muille elinkeinoille sekä määrätään aiheutuneiden vahinkojen ja haittojen korvaamisesta. Alueella tai sen läheisyydessä ei selvitysten (liite 3.) perusteella ole erityisiä porotalouden rakenteita.

Saamelais- ja koltta-asioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhdentaluvan haltijan on huolehdittava, ettei toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaislinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Mikäli olennaista haittaa aiheutuu, toiminta on keskeytettävä ja aiheutunut haitta korjattava välittömästi.

Perustelut: Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Annetuissa lausunnoissa esiin tulleet saamelaislinkeinojen harjoittamiseen ja saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen liittyvät yksilöidyt asiat on otettu huomioon tämän luvan lupamääräyksissä.

Kullanhuuhdontaa koskeva selvitysvelvollisuus

Kullanhuuhdentaluvan haltijoiden tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kullanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsitellyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät

- 4) kullanhuuhdonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kullanhuuhdonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 9 §.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 25 §. Kullanhuuhtoja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennäisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Vakuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on asetettava 3500 euron suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 107 §

Vakuus määräytyy kaivumenetelmän ja alueen ominaisuuksien perusteella. Alueella harjoitetaan konekaivua, vuosittain käsiteltävän maamäärän ollessa enintään 1000 m³. Alue on helposti saavutettavissa. Alueella on rakennelma, jolle on aiempien lupakäsittelyjen yhteydessä haettu tarvittavat luvat. Rakennelma on huomioitu vakuutta määrättäessä.

Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 27 §, Asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 7 §.

Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuuhdontalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuuhdontaluvan haltijoiden saatettava kullanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 29 §.

Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi tai kaivosviranomaisen on antanut määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 102 §

Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 103 §.

Luvan muuttaminen

Mikäli kullanhuuhdontaa koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, on luvanhaltijan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 69 §.

Rakentaminen

Kullanhuuhtontalupa ei oikeuta rakentamaan alueelle kaivoslain tarkoittamia rakennelmia. Alueella on kotarakennelma, jolle on aiempien lupakäsittelyjen yhteydessä haettu tarvittavat luvat.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 26 §.

Kaivosviranomaiselle toimitettujen vuosiraporttien perusteella rakennelmaa voidaan edelleen pitää kaivoslain tarkoittamana rakennelmana.

Maastoliikenne

Kullanhuuhtonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

Perustelut: Maastoliikennelaki (1710/1995) 2 luku 4§

Lupahakemuksen käsittely

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta HL2015:0016 kuuluttamalla sitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Inarin kunnan ilmoitustaululla. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 30.12.2016. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta uudelleen hakijan yhdistämispyyntöä jälkeen kuuluttamalla sitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Inarin kunnan ilmoitustauluilla. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 9.12.2016.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Hammastunturin paliskunnalle 29.11.2016
Hammastunturin paliskunta ei ole antanut lausuntoaan hakemuksesta.

2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 29.11.2016
Metsähallituksen lausunto 8.12.2016

Tukes on pyytänyt Metsähallitukselta lausuntoa asiassa kaivoslain (621/2011) nojalla käsittelyä varten.

Tukes pyytää lausuntopyynnössään kaivoslain 38 §:n nojalla myös Metsähallituksen perusteltua näkemystä alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksesta saamelaiden oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, huomioiden alueen läheisyydessä olevat muut vastaavat luvat ja muut maankäyttömuodot.

Kullanhuuhtonta-alue sijaitsee Metsähallituksen metsätalouden hallinnassa ja metsätaloustoimien piirissä olevalla alueella. Hakemusalueen pinta-ala on 4,6 ha. Suunniteltu vuosittain konekaivuna kaivettava määrä on enintään 1000 m³. Lupaa haetaan kymmeneksi vuodeksi ja on jatkolupa

päättyneelle luvalla 9124. Hakijalla on toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa nro 31/2013/1 ko. alueen kullanhuuhdonta koskien. Aikaisempaa lupaa koskeva vakuus on asetettu Metsähallitukselle. Mahdollisen uuden luvan myöntämisen yhteydessä ko. vakuus vapautetaan ja uusi asetetaan TUKES:lle.

Alue sijaitsee poronhoitolain tarkoittamalla (848/1990) erityisellä poronhoitoalueella Hammastunturin paliskunnassa ja saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella.

Metsähallituksella ei ole tällä hetkellä tiedossa ko. alueella nykyistä maankäyttöä muuttavia suunnitelmia. Pohjois-Lapin maakuntakaavassa hakemusalue on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M1). Hakemusalueen läheisyydessä ei ole matkailun yritystoimintaa, loma-asutusta sekä erityistä virkistyskäyttöä.

Hakemusalueen metsämaa ei ole rajoitusten piirissä ja ei ollene harjoitettu metsätaloustoimintaa. Hakemusalue ojan varressa on kitu- ja joutomaata ja metsätaloustoimien ulkopuolella. Alue on luontaisesti uudistuvaa. Kullanhuuhdonta kohdistunee hakemusalueen kitu- ja joutomaaosalle ulottumatta metsämaalle.

Ympäristöluvassa nro 31/2013/1 määrätään: "Luvan saajan on 31.12.2023 mennessä tehtävä aluehallintovirastolle lupamääräysten tarkistamista koskeva hakemus uhalla, että aluehallintovirasto voi määrätä luvan raukeamaan." Metsähallituksella ei ole tiedossa, onko huuhdonta-alueen nykyiselle toiminnalle tehty tarkastuksia.

Kullanhuuhdontaluvan haltija on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista. Kullanhuuhdonta-alueilla luvanhaltija on velvollinen korvaamaan Metsähallitukselle aiheuttamansa puusto- yms. vauriot. Mikäli kullanhuuhdonta-alueella on puustoa esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon. Polttopuiden ottoon saa maksullisen hakkuutähdeluvan. Kullanhuuhdontaan tarvittavan maastoliikenneluvan saa tarvittaessa Metsähallitukselta. Huuhdonta-alueen ulkopuolelle sijoittuvaan majoittumiseen sekä valtauksen sisällä ympärivuotisesti pidettävään asuntovaunuun tulee hakea lupa Metsähallitukselta. Rakentamiseen oikeuttavat luvat on hankittava Inarin kunnalta. Hakija on ilmoittanut hakemuksessaan, ettei rakentamistarvetta ole.

Tällä hetkellä Metsähallituksella ei ole tiedossa, että hakemusalueella olisi uhanalaisten kasvien ja eläinten esiintymiä, petolintujen pesintää tai tunnettuja kulttuuriperintökohteita. Alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole kartoitettu muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäänöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäänös, on työ muinaisjäänöksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava kohde Museovirastolle tarpeellisia toimenpiteitä varten. Myös muut

alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet, kuten vanhat kullankaivun historiaan liittyvät jäännökset, tulee ottaa huomioon maankäytössä. Metsähallitus toteaa, ettei ko. kohteita ole Metsähallituksen tiedossa hankkeen alueella ja eikä tee maastokartoituksia ko. hankkeen johdosta. Metsähallitus ei sitoudu lausunnossaan vastuuseen alueen mahdollisista kartoittamattomista kohteista. Luonnonsuojelu- ja vesilain viranomaisvalvonnasta alueella vastaa Lapin ELY-keskus. Tarkemmat tiedot mainituista alueen vesiluontotyypeistä, suojelualueista, rauhoitetuista ja suojelluista kohteista ja arviosta antaa Lapin ELY-keskus.

Ivalojoeki, johon haetun lupa-alueella olevan nimetön oja laskee Sotajoen kautta, on merkittävää Ivalojen alkuperäisen vaeltavan taimenen lisääntymis- ja poikastuotantoaluetta. Taimenen lisäksi vesistöalueella on alkuperäisiä harjus-, siika-, hauki- ja ahvenkantoja.

Kalakantojen selviytyminen ympäristömuutoksista perustuu niiden riittävän laajaan geenipohjaan. Lohikalojen osalta geenipohjan monimuotoisuutta lisää vesistöalueen osakannat. Taimenen osalta jokainen sivupuro aina latvoille asti turvaa Ivalojoen alkuperäisen taimenkannan olemassaolon. Taimenen osakannat ovat usein pienissä latvapuroissa eläviä purotaimenia, tammukoita, jotka varmistavat geenipohjan säilymisen osallistamalla isojen monikiloisten taimenien kutuun. Vaelluskutuisissa joissa ei tule onkia taimenenpoikasia tammukoina.

Kullankaivuun haitalliset vaikutukset konkretisoituvat mikäli kullanhuuhdonnan vuoksi alapuoliseen vesistöön pääsee hienojakoista maa-ainesta ja ravinteita. Pohjan liettyminen tuhoaa lohikaloille tärkeitä kutu- ja poikastuotantoalueita sekä kuoriutuneita poikasia ja kehitymässä olevaa mätää.

Metsähallitus pyytää muistuttamaan kaivajaa seuraavista asioista mahdollisen luvan myöntämisen yhteydessä:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita ja hakija edelleen osallistuu Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n järjestämään yhteistarkkailuun
- Kaivukauden päättyessä jyrkät kaivantojen reunat on luiskattava. Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi porotaloutta haittaamattomalla tavalla
- Tiestön käyttöä koskee laki yksityisistä teistä (15.6.1962/358) ja tiestön käytöstä päättää tienpitäjä. Kullanhuuhdontalupa ei anna suoraan oikeutta tiestön käyttöön. Metsähallitus ei yleensä rajoita teillään kevyttä liikennettä, mutta raskaisiin kuljetuksiin olisi oltava Metsähallituksen lupa. Alueella oleva Metsähallituksen metsäautotiestö on heikkokuntoista. Metsähallitus ei vastaa tiestön huonosta kunnosta ihmisille ja kalustolle mahdollisesti aiheutuneista vahingoista. Raskaiden kuljetusten ja muun liikennöinnin mahdollisesti aiheuttamat vauriot tiestölle tulee aiheuttajan korvata.

Metsähallitus toteaa, että toimittaessa ko. alueelle voimassa olevan ympäristöluvan ehtojen mukaisesti, Metsähallituksella ei ole huomauttamista lupahakemuksesta ja toiminnasta.

Hallituksen esityksessä kaivoslaista todetaan, että arvioinnissa olisi lähinnä tarpeen kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin.

Metsähallitus arvioi, ettei porotalouden rakenteille kyseessä olevassa tapauksessa aiheudu haittaa, koska Hammastunturin paliskunnan poroaitarakenteita ei lupahakemuksen kohteena olevan alueen lähiympäristössä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 4.2.2015 (taltionumero 275, Saamelaiskäräjien valitus ympäristölupa-asiassa, joka koski koneellista kullankaivua) todetaan seuraavasti: ”Nyt puheena olevassa asiassa on kysymys pienessä mittakaavassa tapahtuvasta kullankaivusta alueella, jota käytetään tähän tarkoitukseen vain osa vuotta ja silloinkin tiukkojen lupamääräysten puitteissa. Sanotulla toiminnalla ei aiheuteta haittaa saamelaiskulttuurille ja vaikutukset saamelaisten perinteiselle elinkeinolle, kuten poronhoidolle, kalastukselle, metsästykselle tai ympäröivälle luonnolle jäävät hyvin paikallisiksi”. KHO:n päätöksen kohteena oleva kullanhuudontalupahakemus on HL2012:0057, Midas 2 ja pinta-alaltaan 3,4 ha.

Viitaten edellä mainittuun korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen sekä po. kullanhuudontahakemusalueen vähäiseen pinta-alaan ja ympäröivän alueen muuhun maankäyttöön Metsähallitus arvioi, ettei toiminnasta aiheudu haittaa yksittäisenä kohteena saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Puheena olevan luvan ja ympärillä olevien muiden kullanhuudontalupien yhteisvaikutuksella voi olla paikallisesti jonkin verran haittaa porotaloudelle.

- 3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Inarin kunnalle 29.11.2016
Inarin kunnan lausunto 16.12.2016
Hakemus kohdistuu alueelle, jolla ei ole voimassa olevia kunnallisia kaavoja.
Hakemuksen osalta ei voimassa olevien kunnallisten kaavojen kannalta ole huomautettavaa.
- 4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 29.11.2016
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 14.12.2016
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011)37 §:n nojalla Lapin ELY-keskuksen lausuntoa Jukka Ojanpään kullanhuudontalupahakemuksista HL2015:0015. Haettu alue sijaitsee Vuijeminniemiessä Sotajokeen laskevan puron varrella Inarin kunnassa. Samalla alueella on jo aikaisemminkin harjoitettu koneellista kullankaivua ja toiminnalle on voimassa oleva ympäristölupa.

Lapin ELY-keskuksen tiedossa ei ole mitään luonnonsuojellisia tai ympäristönsuojellisia seikkoja, jotka estäisivät kullanhuudontaluvan myöntämisen hakemuksen mukaisesti.

5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 29.11.2016

Saamelaiskäräjien lausunto hakemuksesta 16.1.2017

1. Johdanto

Saamelaiskäräjät esittää Ivalojokeen laskevien Sota-, Uijem- ja Kyläjokien sekä niihin laskevien haarojen varsilla harjoitettavaa kullanhuuhdontatoimintaa koskevassa lausunnossaan näkemyksensä siitä, 1) millaisia vaikutuksia kullanhuuhdontatoiminnasta (ml. otsikossa mainitut lupahakemukset sekä muut vireillä olevat ja vastaavat lupahakemukset) ko. alueella aiheutuisi saamelaisten perustuslaillisille oikeuksille ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, 2) tulisiko näiden vaikutusten valossa kullanhuuhdontatoiminnalle myöntää lupia, sekä 3) voidaanko vaikutuksia poistaa lupamääräyksiin.

Saamelaiskäräjät vastustaa kullanhuuhdontalupien (sekä otsikossa mainitun että muiden vireillä olevien) myöntämistä ko. alueelle, koska lupahakemuksessa kuvatussa toiminnasta yhdessä alueen muun kullanhuuhdontatoiminnan sekä alueen muiden käyttömuotojen (erityisesti metsätalous) kanssa aiheutuisi jäljempänä esitetyin tavoin kaivoslain 50 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtien tarkoittamaa olennaista heikennystä saamelaisten edellytyksiin harjoittaa alueella perinteisiä saamelaiselinkeinoja - erityisesti poronhoitoa ja kalastusta -, sekä huomattavaa haittaa poronhoidolle, joita ei voida lupamääräyksiin poistaa. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan lupaa ei tule myöskään poronhoitolain 2 §:n 2 momentin perusteella myöntää luvan mukaisesta toiminnasta poronhoidolle aiheutuvan huomattavan haitan vuoksi.

2. Vireillä olevat kullanhuuhdontalupahakemukset lupaharkinnassa

Kaivosviranomaisen näkemyksen mukaan vireillä olevia kullanhuuhdontalupahakemuksia, joista kaivosviranomaisen mukaan valtaosa on jatkohakemuksia voimassa oleville luvulle tai ”hakija on harjoittanut alueella saman laatuista kullanhuuhdontaa aikaisemminkin”, ei voida ottaa lupaharkinnassa huomioon, koska ”ne eivät vaikuta millään tavalla maankäyttöön” (saamelaiskäräjälain 9 §:n mukainen neuvottelu 28.11.2016). Tällainen tulkinta on vastoin kaivoslain velvoitteita, sillä sekä kaivoslain 38 § että 50 § edellyttävät, että käsiteltävän kullanhuuhdontaluvan sekä alueen läheisyydessä olevien voimassa olevien vastaavien lupien (38 §) lisäksi lupaharkinnassa selvitetään ja otetaan huomioon vastaavat luvat (50 §) tai alueen muut käyttömuodot (sekä 38 ja 50 §) sekä niiden yhteisvaikutus (50 § 1 momentin 1 kohta).

Yleisten laintulkintasääntöjen mukaan lakia on tulkittava siten, että kulloinkin kyseessä oleva tulkinta vastaa lain tarkoitusta sekä mahdollisimman hyvin muuta ympäröivää lainsäädäntöä, eikä ole ristiriidassa perustuslain kanssa. Näin ollen kaivoslakia on tulkittava ottaen huomioon lain tarkoitus ja muu lainsäädäntö (tässä erityisesti perustuslaki, saamelaiskäräjälaki, erämaalaki ja poronhoitolaki). Saamelaisten alkuperäiskansaoikeudet on turvattu perustuslaissa (perustuslain 17.2 §, 22§). Kaivoslain 1 §:n 4 momentissa erikseen todetaan, että kaivoslaissa tarkoitettu toiminta sovitetaan yhteen saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana turvataan.

Hallituksen esityksessä lisäksi edellytetään, että kaivoslakia tulkitaan ja sovelletaan siten, että em. oikeudet turvataan (HE 273/2009 vp, s. 70, 1 § 4 momentin yksityiskohtaiset perustelut). Kaivoslaissa viitataan myös mm. poronhoitolakiin, jonka 2.2 § kieltää erityisesti poronhoitoon varatun maan käyttämisen sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Kaivosviranomaisen tulkinta lupaharkinnassa huomioon otettavista maankäyttömuodoista ei vastaa kaivoslain sisältöä. Tulkinta lisäksi estää kaivoslain (ml. siinä säädetyn saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon) tarkoituksen toteutumisen ja synnyttää ristiriidan kaivoslain ja muun lainsäädännön välille. Tulkinta vaarantaa myös saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien turvaamistavoitteen toteutumisen ja on siten ristiriidassa perustuslain kanssa. Kaivoslain säännöksillä ei ole mahdollista sivuuttaa muuta lainsäädäntöä (HE 273/2009 vp, s. 72, 3 §:n yksityiskohtaiset perustelut). Kullanhuuhdontatoiminnan luonteen vuoksi kullanhuuhdontatoiminnasta syntyvät vaikutukset eivät rajoitu kullanhuuhdontaluvan voimassaoloaikaan, vaan vaikutukset kumuloituvat ja niiden vaikutus ympäristöön ja siten saamelaisten oikeuteen ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan jatkuvat pitkään kullanhuuhdontatoiminnan loppumisen jälkeenkin. Yhteisvaikutuksia arvioitaessa on joka tapauksessa otettava huomioon vireillä olevat luvat, jotka koskevat alueita, joilla jo on harjoitettu kaivutoimintaa riippumatta siitä, onko kysymys esimerkiksi aiemmin voimassa olleen luvan uusimisesta vanhalle vai luvasta uudelle toimijalle. Lupien myöntämisessä kokonaan uusille alueille taas tulisi arviointi suorittaa erityistä huolellisuutta noudattaen ja ottaen huomioon kyseessä olevan alueen kaikki muu maankäyttö. Yksittäisellä alueella vallitsevien maankäyttömuotojen yhteisvaikutusten arviointia ei siten tule rajoittaa sen perusteella, onko kyse voimassa olevasta luvasta vai ei. Muunlainen tulkinta olisi kaivoslain 38 ja 50 §:ien tarkoituksen vastainen.

3. Hakemusten keskeinen sisältö

Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee Inarin kunnassa, Sotajokeen ja edelleen Ivalojokeen laskevan nimettömän ojan varrella; nimetön oja kulkee valtauksen läpi. Hakija hakee lupaa koneelliselle kullanhuuhdonnalle 10 vuodeksi (hakemus sisältää lisäksi lupatunnuksen HL2012:0096). Hakija hakee lisäksi päätöksen täytäntöönpanoa muutoksenhausta huolimatta lupatunnuksille HL2015:0016 sekä HL2012:0096. Kaivosviranomaisen mukaan alueella on harjoitettu saman laajuista kullanhuuhdontatoimintaa hakijan toimesta aiemminkin. Hakijalla on ollut pääasiassa samalla alueella aiemmin voimassa ollut lupa (KaivNro 9124, myönnetty 18.3.2011), joka on ollut voimassa 31.12.2015 saakka.

Hakijalla on voimassa oleva ympäristölupa (PSAVI/105/04.08/2011, annettu 4.4.2013), johon hakija viittaa sekä toiminnan kuvauksen sekä toiminnasta aiheutuvien vaikutusten arvioinnin osalta: Hakijan tarkoituksena on käsitellä vuosittain enintään 1000 m³ maata, käyttäen apuna 1-2 kaivinkonetta. Suurin osa kaivutyöstä tehdään enintään 8 tonnin painoisella, tela-alustaisella kaivinkoneella ja tarvittaessa noin 20 tonnin painoisella kaivinkoneella. Lisäksi maisemoinnissa käytetään tarvittaessa ”isompaa kaivinkonetta tai puskukonetta”. Kulta erotellaan painovoimaisesti rännittämällä. Prosessissa käytetään vettä enintään 1 000 l/min. Huuhdonnassa käytetään sade- ja

sulamisvettä, jota kerätään kiertovesialtaisiin. Tarvittaessa lisävettä otetaan valtauksen läpi virtaavasta nimettömästä purosta enintään 500 l/min. Huuhdontavedet johdetaan aloitusvaiheessa yhden lokeroituneen tai kahden erillisen kiertovesialtaan, joiden tilavuus on vähintään 120 m³, kautta takaisin prosessiin. Kiertovesialtaiden pohja imuroidaan tarvittaessa alipaineimurilla. Kaivun edetessä kiertovesiallastilavuus kasvaa 200-400 m³. Hakijan tarkoituksena on tarvittaessa siirtää valtauksen halki virtaavan puren uomaa purenalaisen kultaesiintymän kaivamiseksi.

Hakija arvioi kaivukauden aikaiseksi polttoaineen kulutukseksi 1000 l polttoöljyä ja 100 l bensiiniä. Polttoainetta ei hakijan mukaan ole tarvetta varastoida alueelle, vaan sitä tuodaan tankkausta varten aina tarvittaessa (polttoöljyä enintään 100 litraa ja bensiiniä 20 litraa kerrallaan). Hakija toteaa kuitenkin, että polttoaineen väliaikaisessa varastoinnissa käytetään nesteenerpitävää varastolaatikkoa. Koneiden huollossa ja voitelussa syntyvät öljypitoiset jätteet (50 l jäteöljyä sekä 10 kg öljynsuodattimia/kaivukausi) sekä palamaton ja maatumaton jäte toimitetaan kunnan osoittamiin keräyspisteisiin. Valtaukselle kuljetaan olemassa olevaa metsäautotietä pitkin.

4. Toiminnan vaikutukset saamelaiskulttuuriin

4.1. Selvityksen riittävyys toiminnan vaikutuksista saamelaiskulttuuriin

4.1.1. Hakemus

Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee Inarin kunnassa, Sotajokeen ja edelleen Ivalojokeen laskevan nimettömän ojan varrella. Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee saamelaiskäräjälain 4 §:ssä tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella, jossa saamelaisilla on kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto (perustuslaki 121 § 4 mom.). Lisäksi kullanhuuhdonta-alue sijaitsee poronhoitolain 2.2 §:n mukaisella erityisesti poronhoitoon varatulla alueella, jossa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Alue kuuluu Hammastunturin paliskunnan yhden siidan (ns. Kutturan siidan, joka muodostuu viidestä poroperheestä) alueeseen, joka hoitaa porojaan Ivalojoen eteläpuolisella, Sallivaaran, Lapin ja Ivalon paliskuntien raja-aitoihin ulottuvalla alueella. Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee lisäksi Kutturan siidan porojen ainoalla talvilaidunalueella, sillä alueella on harjoitettu ja harjoitetaan edelleen voimakasta metsätaloutta. Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee lisäksi Sotajoen poroerotusaidan välittömässä läheisyydessä, jossa käsitellään Kutturan siidan kaikki porot.

Kaivoslain 34.2 §:n mukaan lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 2) hakemuksen kohteena olevasta alueesta ja sen kaavoitustilanteesta sekä alueen käyttöä koskevista rajoituksista ja niiden huomioon ottamisesta;
- 5) toimintaa koskevista suunnitelmista;
- 6) toiminnan ympäristö- ja muista vaikutuksista ottaen huomioon suunniteltujen toimenpiteiden laatu ja laajuus; selvitystä ei kuitenkaan vaadita siltä osin kuin vaaditut tiedot sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun ympäristövaikutusten arviointiselostukseen.

Hallituksen esityksessä kaivoslaiksi, pykälän 2 momentin 2 kohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”Saamelaisten kotiseutualueetta ja erityistä poronhoitoaluetta koskevassa hakemuksessa olisi kyseisiä alueita koskevat säännökset otettava huomioon esitettävissä selvityksissä” (HE 273/2009 vp: 91). Edelleen hallituksen esityksessä todetaan, että ”[p]ykälän 2 momentin 6 kohdan nojalla hakemuksessa olisi selvitettävä suunnitelman mukaisen toiminnan ympäristö- ja muut vaikutukset. Malminetsintälupaa tai kullanhuuhdontalupaa koskevassa hakemuksessa olisi esitettävä tiedot alueen ympäristöstä (esimerkiksi luonnonsuojelualueista ja tärkeistä tai muista vedenhankintakäyttöön soveltuvista pohjavesialueista) sekä alueella harjoitettavasta elinkeinotoiminnasta. Hakemuksessa olisi myös selvitettävä, miten luvan mukaisen toiminnan haitalliset vaikutukset ehkäistäisiin.” (HE 273/2009 vp: 92, korostukset kirjoittajan tekemiä.)

Hakija ei arvioi toimintansa vaikutuksia hakemuksessaan, vaan viittaa ympäristölupahakemuksessa esiin tuomaansa: Hakijan mukaan ”Kaivu aiheuttaa paikallisen, lyhytkestoisen maisemahaitan.” Hakija kuitenkin toteaa samaisessa hakemuksessa, että ”[l]äheinen Vuijemin ja Sotajoen alue on täynnä yli vuosisataisen kullankaivun jälkiä, joista uusimmat ovat täsmälleen haetun kaltaisen koneellisen kullankaivun jälkiä 1980-luvulta lähtien.” Saamelaiskäräjät huomauttaa, etteivät koneellisesta kullanhuuhdonnasta aiheutuvat haitat ole lyhytkestoisia, kuten hakijakin tuo em. kohdassa esille, vaan tutkimusten mukaan kasvillisuuden palautuminen kestää vuosikymmeniä ja esimerkiksi Luttojoen varrella kasvillisuus ei ole edelleenkään palautunut 1800-luvun lopun kullankaivun jäljiltä. Kullanhuuhdonnalla, erityisesti koneellisella, on tutkimusten mukaan suoria ja pitkäaikaisia negatiivisia vaikutuksia alueen luontotyyppeihin, kasvillisuuteen ja lajistoon - kullanhuuhdonnan on todettu edistävän alkuperäisten lajien korvautumista kulttuurivaikutteisille pihuille ja tienvarsille ominaisilla lajeilla, erityisesti tehokkaasti leviävillä pioneirilajeilla. Esimerkiksi Lemmenjoen kansallispuistossa tehdyn tutkimuksen mukaan alueen alkuperäiset luontotyypit ja kasvillisuus tuhoutuvat kokonaan ja paikallinen lajisto ja kasvillisuus muuttuvat pysyvästi koneellisessa kullanhuuhdonnassa, eivätkä konekaivetut alueet vielä kymmenenkään vuoden jälkeen maisemoinnista muistuta luonnontilaista maisemaltaan, luontotyypiltään eikä lajistoltaan. Sen sijaan niin luontotyyppi, kasvillisuus kuin maisemakin olivat edelleen kulttuurivaikutteisia ja vastasivat tyyppiltään lähinnä maa -aineuksen ottoalueita. (Lapin ELY-keskus & Metsähallitus 2010: 57-59.) Kullanhuuhdontatoimintaa harjoitetaan siidan porojen ainoalla talvilaidunalueella; alueen voimakkaan metsätaloustoiminnan sekä laajojen suoalueiden vuoksi porojen talvilaidunalueet rajoittuvat jokien, erityisesti Sota- ja Uijemjokien, varsille. Talvilaidunalueilla kullanhuuhdonnan vaikutukset ovat vieläkin pitkäikäisempiä, sillä esimerkiksi jäkälän kasvu on erittäin hidasta ja siten koneellisesta kullanhuuhdonnasta johtuvia laidunmenetyksiä voidaan pitää pysyvinä. Sota- ja Uijemjokien alueelle kohdistuu lisäksi merkittävä määrä kullanhuuhdontalupia ja -hakemuksia, joiden yhteisvaikutukset saamelaiselle poronhoidolle, ottaen huomioon alueen merkitys Kutturin siidalle, ovat merkittävät kaivutavasta riippumatta. Lisäksi on huomioitava, että kaivoslain viimeisimpien muutosten myötä kullanhuuhdonnasta aiheutuvat vaikutukset laajenevat ja voimistuvat, sillä lupa-ajan pidentäminen sekä valtausalueen maksimikoon suurentaminen

mahdollistavat myös entistä suurempien maamäärien käsittelyn entistä laajemmalla alueella luvan voimassaolon aikana. Kullanhuuhdontaan varattujen alueiden keskikoko voi kasvaa noin 20 %, koska lupa-alueen maksimikoko kasvaa viidestä hehtaarista seitsemään hehtaariin.

Hakija edelleen toteaa, että ”Vesistöön voi päästä pieni määrä samentumaa aiheuttavaa maa-ainessuspensiota, kolloideja ja humushappoja. Samanlaista kuormitusta aiheuttavat myös kevät tulvat.” Hakija ei myöskään arvioi uoman siirtämisestä aiheutuvia vaikutuksia, eikä annan selvitystä siitä, miten luvan mukaisen toiminnan haitalliset vaikutukset ehkäistäisiin. Saamelaiskäräjät haluaa tässä yhteydessä todeta, että kevättulvien aiheuttamat samentumat ja kiintoainekuormitus johtuvat pitkälti alueella harjoitetusta laajamittaisesta kullankaivusta, jonka jäljiltä tulvavedet huuhtovat maa-ainesta vesistöön. Vaikutusten osalta Saamelaiskäräjät viittaa lausunnon kappaleeseen 4.3.

Ottaen huomioon lupa-alueiden sijainti, toiminnan laatu, alueen käyttöä koskevat em. rajoitukset sekä alueen merkitys saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien kannalta, on hakijan selvitystä toiminnan vaikutuksista saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin sekä niiden huomioon ottamisesta pidettävä kaivoslain 34.2 §:n nojalla riittämättömänä, eikä lupaa siten voida myöntää. Hakija viittaa vaikutusten osalta ympäristölupaan, jossa ei kuitenkaan tuoda esille toiminnasta saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksille aiheutuvia vaikutuksia. Kaivoslain 34, 38 ja 50 §:ien nojalla olisi hakijan tullut hakemuksessaan arvioida toimintansa vaikutuksia saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin. Luvanhakijan olisi kultanhuuhdantalupaa hakiessaan näytettävä toteen, ettei toiminnasta aiheudu sellaista haittaa, joka muodostaisi luvan myöntämisen esteen. Saamelaiskäräjien arvion mukaan toiminnasta ko. alueella aiheutuu alla ilmenevin tavoin yhdessä muiden käyttömuotojen (muut kultanhuuhdantaluvat ja -hakemukset sekä metsätalous) kanssa olennaista heikennystä saamelaisten edellytyksiin harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria sekä huomattavaa haittaa poronhoidolle, minkä vuoksi hakemusta on pidettävä tältä osin puutteellisena, eikä lupaa voida myöntää.

4.1.2. Kaivoslain 38 §:n mukainen selvitys

Kaivosviranomaisen olisi ennen lausuntopyyntöä toimittamista tullut kaivoslain 38 §:n mukaisesti selvittää kultanhuuhdantaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan, ottaen huomioon 1) hakemuksessa tarkoitettun alueen läheisyydessä voimassa olevat vastaavat luvat; 2) mitä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana tärkeitä alueita hakemus koskee; 3) muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä. Kaivosviranomaisen lausuntopyyntönsä ei edelleenkään tuoda esille lain 38 §:n mukaisesti kultanhuuhdonnasta aiheutuvia vaikutuksia saamelaisten edellytyksille harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, eikä alueen merkitystä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana ole selvitetty. Sota- ja Uijemjokien alueen lupaharkinnassa onkin tähän mennessä katsottu, lupahakemus kerrallaan tarkasteltuna, käsiteltävänä olevan lupa-alueen käsittävän vain pienen alueen Hammastunturin paliskunnan koko alueesta eikä toiminnasta siten

ole katsottu voivan aiheutua kaivoslain 50 §:ssä tarkoitettua olennaista haittaa. Saamelaisten edellytyksille harjoittaa perinteistä elinkeinoaan poronhoitoa aiheutuvia vaikutuksia ei kuitenkaan voida arvioida vain suhteuttamalla kullankaivualueiden yhteispinta-ala koko paliskunnan pinta-alaan, vaan lupaharkinnassa luvan myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa on kaivoslain 50 §:n 1 kohdan mukaisesti otettava huomioon myös muut vastaavat luvat ja alueen muut käyttömuodot (ml. vireillä olevat hakemukset ja muu maankäyttö) (ks. myös kappale 2) sekä alueen merkitys saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien kannalta.

Hammastunturin paliskunnan kokonaispinta-ala on kaivosviranomaisen ilmoituksen mukaan noin 252000 ha. Kaivosviranomaisen toimittaman lausuntopyynnön (23.11.2016) mukaan Hammastunturin paliskunnan alueelle sijoittuu 39 kpl kullanhuhdontaan oikeuttavia lupia (yht. noin 195 ha), sekä 43 kpl vireillä olevia lupahakemuksia (kaivosviranomaisen tilannekatsaus 28.11.2016). Hammastunturin paliskunnan alueella harjoitettava kullanhuhdonta toiminta keskittyy kuitenkin yhden siidan/tokkakunnan (5 perhettä), eikä koko paliskunnan alueelle. Kaivoslain 50 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtien mukaisten luvan myöntämisen esteiden arvioinnissa kullanhuhdonta toiminnan vaikutusten arviointi suhteessa paliskunnan kokonaispinta-alaan johtaisikin väistämättä väärin johtopäätöksiin, sillä kullanhuhdonta toiminta Hammastunturin paliskunnassa ei jakaudu koko 252 000 ha alueelle. Näin ollen, jotta kaivoslain 1, 38 sekä 50 §:ssä asetetut velvoitteet täyttyisivät lupaharkinnassa, kullanhuhdonta toiminnan sekä alueen muiden käyttömuotojen yhteisvaikutuksia poronhoitoon ei voida arvioida ainoastaan paliskuntatasolla. Sen sijaan lupaharkinnassa tulee kiinnittää huomiota sekä ko. alueen siidan että koko paliskunnan edellytyksiin harjoittaa perinteisiä saamelaislinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria (tässä erityisesti poronhoitoa), ottaen huomioon ao. siidan harjoittamisedellytykset ja niissä mahdollisesti tapahtuvien muutosten vaikutus koko paliskunnan edellytyksiin harjoittaa perinteisiä saamelaislinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria.

4.2. Vaikutukset saamelaiseen poronhoitoon

Kullanhuhdonta toiminta keskittyy pääosin Sota- ja Uijemjokien sekä niihin laskevien oijen/purojen varsille, noin 25 neliökilometrin laajuiselle alueelle. Sota- ja Uijemjokien alueella on Kutturan siidan poronhoidolle keskeinen merkitys: Sotajoen poroerotusaita johdin- ja syöttöaitoineen (joita pitkin porot kuljetetaan erotusaitaan), jossa siida käsittelee poronsa, sijaitsee kullanhuhdonta-alueen välittömässä läheisyydessä – kullanhuhdonta toiminta ulottuu johdinaidan suulle saakka. Sotajoen poroerotusaita on käytössä sekä kesäisin, syksyisin että talvisin. Kullanhuhdonta-alue (kokonaisuutena) sijaitsee lisäksi Kutturan siidan ainoalla, jäljellä olevalla talvilaidunalueella ja erityisesti Sota- ja Uijemjokien rantatörmät ovat korvaamattomia siidan porojen ravinnonsaannille talvella. Talvella porot kaivavat Sota- ja Uijemjokien kuivia jokitörmäkankaita ja kuruja varpuja ja jäkälää syödäkseen. Sota- ja Uijemjokien alueen merkitys porojen talviravintoalueena on korvaamaton, koska alueella ei ole säilynyt vanhoja luppometsiä ja jäkäläkankaita voimakkaan metsätaloustoiminnan vuoksi. Alueella poroja hoitavaan siidaan kuuluvan Jarmo Haatajan mukaan

porojen kuljetus on vaikeutunut sekä talviravinnon saatavuus heikentynyt kullanhuuhdontatoiminnan vuoksi (henk. koht. tiedonanto 9.-10.11.2016).

Kullanhuuhdontalupa yhdessä muiden voimassa ja vireillä olevien lupien ja hakemusten kanssa aiheuttaa Sota- ja Uijemjokien sekä niihin laskevien haarojen alueella kaivoslain 50 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtien tarkoittamaa olennaista heikennystä ja huomattavaa haittaa Kutturin siidan poronhoidolle, koska se heikentää merkittävästi Kutturin siidan porojen talviravinnon saatavuutta ja vaikeuttaa tai jopa estää porojen kuljetuksen Sotajoen erotusaitaan: Kaivosrekisterin karttapalvelun (25.11.2016) mukaan Sota- ja Uijemjokien sekä niihin laskevien sivuhaarojen alueelle sijoittuu yhteensä 29 voimassa olevaa kullanhuuhdontaan oikeuttavaa lupaa sekä 48 vireillä olevaa lupahakemusta. Yhteensä Sota- ja Uijemjokien, noin 25 km² laajuiselle alueelle, kohdistuu siis kaivoslain mukaisia lupia ja lupahakemuksia yhteensä 77 kpl. Lisäksi Kyläjoen ja siihen laskevan haaran varrella on 4 voimassa olevaa kullanhuuhdontalupaa ja 3 lupahakemusta. Mikäli kaivosviranomaisen myöntää kaikki haetut luvat, olisi esimerkiksi Sotajoen osalta tilanne se, että Sotajoella olisi 54 voimassa olevaa kullanhuuhdontalupaa, noin 16 km pituisella jokiosuudella, joissa ainakin yhdeksällä harjoitettaisiin koneellista kullanhuuhdonta. Sotajoki olisi tällöin miltei koko pituudeltaan (alku- ja loppupään n. 3 km pituista osuutta lukuun ottamatta) kullanhuuhdontaikäytössä, eikä sen varsia voida enää hyödyntää porojen talvilaidunalueena ja kuljetuksessa.

Kullanhuuhdontatoiminnan vuoksi perinteisten kuljetusreittien käytön estyminen on jo johtanut siihen, että siidan porot voidaan kuljettaa Sotajoen erotusaitaan ainoastaan kullanhuuhdonta-alueen itäpuolelta Hammastunturin ja Ivalon paliskunnan väliaitaa pitkin tai Sota- ja Uijemjokien länsi- ja eteläpuolelta, jolloin kuljetusmatka kasvaa useita kymmeniä kilometrejä. Kullanhuuhdonta-alueella on siten jo vaikeuttanut huomattavasti ja olennaisella tavalla Hammastunturin paliskunnan Kutturin siidan poronhoitoa. Porojen kuljettaminen Sotajoen erotusaitaan vaikeutuu entisestään ja voi jopa estyä, etenkin jos kullanhuuhdontalupia myönnetään Hammastunturin ja Ivalon paliskuntien väliaidan läheisyyteen (erityisesti mm. Annabellanojan, Moberginojan ja Harrijoen alueelle). Koska ko. kuljetusreitit ovat kullanhuuhdonta-alueen vuoksi ainoat jäljellä olevat kuljetusreitit kohti Sotajoen erotusaitaa kullanhuuhdonta-alueen vuoksi ainoat jäljellä olevat kuljetusreitit, vaarana on, että Sotajoen erotusaidan käyttö estyy kokonaan, mikäli kaikki haetut luvat myönnetään. Sotajoen erotusaidassa käsitellään kaikki Kutturin siidan porot ja se on käytössä ympärivuotisesti. Kullanhuuhdonta-alueella ulottuu Sotajoen erotusaitaan saakka.

Mikäli porot eivät enää pääsisi ylittämään Sotajokea, menettäisi siida/tokkakunta lisäksi n. 16 km² kokoisen laidunalueen kullanhuuhdonta-alueen vuoksi ja siidan porojen talviravinnon saatavuus heikkenisi merkittävästi. Talviravinnon saatavuuden merkittävä heikkeneminen entisestään kullanhuuhdonta-alueen vuoksi johtaisi väistämättä siihen, että siidan on joko siirryttävä ruokintaan tai perinteiseltä alueeltaan pohjoisemmaksi muiden Hammastunturin paliskunnan siidojen alueille. Ruokkimiseen siirtyminen johtaisi siten perinteisen saamelaisen poronhoidon

loppumiseen alueella, koska saamelainen poronhoitoperinne muuttuisi ja poronhoidosta tulisi kannattamatonta. Vastaavasti siirtyminen muiden siidojen alueelle johtaisi laidunten kulumiseen ja poronhoidon harjoittamisedellytysten heikkenemiseen paliskunnan muilla alueilla, jolloin osa poroperheistä joutuisi väistämättä lopettamaan elämäntapansa. Poronhoidolla on keskeinen merkitys alueen saamelaisille, sillä poronhoidon käytänteiden avulla saamen kieli, kulttuuri ja perinteinen tieto siirtyvät sukupolvelta toiselle. Porosta saadaan myös pääosa saamen käsitöissä tarvittavasta materiaalista. Mikäli poronhoidon harjoittamisedellytykset alueella katoavat kullanhuhdontatoiminnan vuoksi, katoaa poronhoidon myötä vähitellen myös alueen saamelainen kulttuuri ja kieli. Saamelaisen poronhoidon jatkuvuus alueella edellyttää, ettei Kutturan siida joudu menettämään lisää laidunalueitaan.

Edellä mainitun perusteella on selvää, ettei kullanhuhdontalupaa HL2015:0016, kuten myöskään muita kullanhuhdontalupia Sota- ja Uijemjokien tai niihin laskevien haarojen varsille, voida kaivoslain 50 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtien nojalla myöntää, koska se aiheuttaisi yhdessä alueen muiden käyttömuotojen (metsätalous) kanssa lainkohdassa tarkoitettun luvan myöntämisen esteen. Kullanhuhdontatoiminnasta (ml. voimassa sekä vireillä olevat luvat ja lupahakemukset) yhdessä muiden alueen käyttömuotojen (metsätalous) aiheutuvaa olennaista heikennystä alueen saamelaisten edellytyksiin harjoittaa alueella perinteistä saamelaista elinkeinoaan poronhoitoa ja huomattavaa haittaa poronhoidolle ei myöskään voida estää lupamääräyksin, koska ko. kuljetusreitit ovat ainoat jäljellä olevat kuljetusreitit kohti Sotajoen erotusaitaa. Kullanhuhdontatoiminnan ajallinen rajoittaminen tai lupa-alueiden pienentäminen ei poista ko. haittaa, sillä saamelaisessa poronhoidossa poro ei ole karjatuotannollinen eläin, joka on tottunut ihmiseen, vaan se laiduntaa vapaana luonnossa ja etenkin kesällä säikkyä ihmisiä ja ääniä. Erytisest naarasporot vastasyntyneine vasoinen ovat kesällä erityisen säikkyjä. Näin ollen toimenpiteeksi porojen kulkureittien ja siten Sotajoen poroerotusaidan käytön turvaamiseksi ei riitä, että jokivarteen jätetään pieni alue tätä varten ja muu alue annetaan kullanhuhdontatoiminnan käyttöön.

Tässä yhteydessä Saamelaiskäräjät haluaakin muistuttaa, että kaivoslain 1 §:n mukaan lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon:

- 1) kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset;
- 2) kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden oikeusasema;
- 3) toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön sekä luonnonvarojen säästävä käyttö.

Tässä yhteydessä esimerkiksi kohdan 2. haitankärsijöiden oikeusaseman huomioon ottaminen tarkoittaa lähtökohtaisesti sitä, etteivät toiminnasta muille alueen käyttäjille aiheutuvat haitat saa toiminnan seurauksena kasvaa suhteettoman suuriksi toiminnasta saatavaan hyötyyn nähden. Lupaviranomaisen on KHO:n ratkaisukäytännön (KHO 1999:14) mukaan lisäksi otettava huomioon YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimus), perustuslain 17 §:n 3 momentti ja poronhoitolain 2 §:n 2 momentti kaivoslainsäädännön

mukaisia viranomaispäätöksiä tehtäessä (HE 273/2009 vp: 203). KP-sopimuksen 27 artiklan mukaan kansallisiin, uskonnollisiin ja kielellisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa muun ohessa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan. Artiklassa tarkoitettu kulttuurikäsitys kattaa myös saamelaiskulttuuriin olennaisena osana kuuluvan poronhoidon sekä kalastuksen. (HE 273/2009 vp: 203). KP-sopimuksen toimeenpanoa valvovan YK:n ihmisoikeuskomitea on linjannut, että erilaiset luontoympäristöön vaikuttavat hankkeet saamelaisten kotiseutualueella, kuten kaivostoiminta, hakkuut ja muut vastaavat toimet, jotka sellaisenaan eivät muodostaisi KP-sopimuksen 27 artiklan loukkausta, saattavat kuitenkin olla yhteisvaikutuksiltaan sellaisia, että ne heikentävät olennaisesti tai estävät saamelaisia nauttimasta omasta kulttuuristaan. Harkittaessa rikkooko toimenpide 27 artiklaa, tulee ottaa huomioon aiempien ja muiden suunniteltujen toimenpiteiden vaikutus. YK:n ihmisoikeuskomitean mukaan (KP-sopimus) 27 artikla merkitsee muun muassa velvollisuutta taloudellisten toimenpiteiden suunnittelemiseen ja toteuttamiseen siten, että saamelaisten elinkeinojen, kuten poronhoidon, taloudellinen kannattavuus säilyy (HE 214/2013 vp: 112). Ottaen huomioon kullanhuhdonnasta alueen saamelaiselle poronhoidolle aiheutuvat merkittävät haitat ja vastaavasti yksittäisille toiminnanharjoittajille aiheutuvat hyödyt, ei kullanhuhdontalupia voida myöntää intressivertailun perusteella.

Mikäli paliskunta joutuu edelleen luopumaan vähäisistä jäljelle jääneistä laidunalueistaan, paliskunnan siida- ja laidunkiertojärjestelmä murentuu, eikä laidunten kantokyky kykene enää ylläpitämään alueen saamelaisten elintapaa ja kulttuurimuotoa, poronhoitoa. Ottaen huomioon Sota- ja Uijemjokien ja niihin laskevien haarojen varsilla voimassa ja vireillä olevat kaivoslain mukaiset luvat ja lupahakemukset (yht. 77 kpl) - puhumattakaan niiden vaikutusalueista tai metsätalouden aiheuttamista haitoista poronhoidolle - on selvää, että saamelaiselle poronhoidolle aiheutettu olennainen haitta on jo saavutettu, eikä kullanhuhdontalupia voida enää myöntää ko. alueelle. Saamelaiskäräjät vastustaa sekä nyt lausuttavana että vastaavien vireillä olevien kullanhuhdontalupahakemusten myöntämistä, koska kullanhuhdontoiminta Sota- ja Uijemjokien sekä niihin laskevien haarojen varsilla yhdessä alueen muun kullanhuhdontoiminnan sekä alueen muiden käyttömuotojen kanssa (metsätalous) aiheuttaisi kaivoslain 50 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtien tarkoittamaa olennaista heikennystä saamelaisten edellytyksiin harjoittaa alueella perinteistä elinkeinoa poronhoitoa sekä huomattavaa haittaa poronhoidolle, joita ei voida lupamääräyksin poistaa. Kullanhuhdonta-alueiden pienentäminen tai toiminta-ajan rajoittaminen tai ajallinen siirtäminen eivät poista kullanhuhdontoiminnasta ottaen huomioon erityisesti metsätaloudesta aiheutuvat vaikutukset, aiheutuvia negatiivisia yhteisvaikutuksia ja riitä turvaamaan siidan poronhoidon harjoittamisedellytyksiä alueella.

Ottaen huomioon kullanhuhdonta-alueen sijainti ja merkitys alueen saamelaisille sekä kullanhuhdontan arvioidut yhteisvaikutukset alueen saamelaiskulttuurille ja poronhoidolle, olisi kullanhuhdontalupien myöntämistä pidettävä myös perustuslain 17.3 §:n sekä YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimus) artiklan 27 vaatimusten vastaisena. Saamelaiskäräjät vastustaa kullanhuhdontalupien (ml.

lausuttavana olevat ja muut vireillä olevat lupahakemukset) myöntämistä em. syistä ja katsoo, ettei olennaista haittaa voida estää lupamääräyksin kullanhuuhdonta-alueen sijainnista ja alueen merkityksestä johtuen.

4.3. Vaikutukset saamelaiseen kalastukseen

Sota-, Uijem- ja Kyläjoilla on lisäksi merkitystä alueen saamelaisten edellytyksille harjoittaa perinteistä elinkeinoaan kalastusta, koska Ivalojoen kullanhuuhdonnasta aiheutuva vesistökuormitus voi heikentää kalakantoja kullanhuuhdonta-alueita huomattavasti laajemmalla alueella. Sekä Sotajoki, johon Uijemjoki laskee, Kyläjoki että myös Ivalon paliskunnan alueella sijaitseva Palsioja, jonne keskittyy vastaavasti Ivalon paliskunnan alueella tapahtuva kullanhuuhtontatoiminta, laskevat Ivalojoeseen. Ivalojoella on erittäin merkittävä rooli saamelaisten kalastusmahdollisuuksien turvaamisessa, sillä Ivalojoki on Inarijärven vaeltavan taimenen tärkein lisääntymisjoki. Inarijärven taimenkannasta noin 70 % on peräisin Ivalojoen vesistöstä (RKTL 2010). Vaeltavan taimenen lisääntymisalue ulottuu Ivalojoen pääuomassa Hammastunturin erämaa-alueen läpi Lemmenjoen kansallispuiston alueelle. Taimenen osalta jokainen sivupuro aina latvoille asti turvaa Ivalojoen alkuperäisen taimenkannan olemassaolon. (Metsähallituksen lausunto Pohjois-Suomen ympäristölupavirastolle 20083). Ivalojoen alaosa, johon sekä Sotajoki valuma-alueineen että Palsioja kuuluvat, on taas tärkeää Inarijärvestä nousevan pohjasiian kutualueetta. (Metsähallitus 2012: 3.) Ivalojoki, kuten myös Lemmenjoen kullanhuuhdonta-alueen vesistöt, laskevat edelleen Inarijärveen. Kalastus kuuluu olennaisesti poronhoidon, käsityön ja keräilyn ohella alueen saamelaiskulttuuriin ja kala on tärkeä osa saamelaisten ruokataloutta ja kalastus on osa saamelaisten monielinkeinollista kulttuurimuotoa. Inarijärven merkitys alueen saamelaiskulttuurille on keskeinen. Inarijärvi on lisäksi merkittävä kalastuskohde, jossa harjoitetaan myös ammattikalastusta. Järven vuotuiseksi kalastuksen kokonaissaaliiksi arvioidaan noin 183 000 kg/v. Saaliista lähes puolet on siikaa, mutta myös taimen on merkittävässä asemassa saaliissa. Kotitarvekalastajat pyydystivät kokonaissaaliista 55 prosenttia, ammattimaiset kalastajat 27 prosenttia ja ulkopaikkakuntalaiset kalastajat - virkistyskalastajat ja mökkiläiset - yhteensä 18 prosenttia. Inarijärvi sivuvesistöineen on tärkeä saamelaiskulttuuriin kuuluvan kalastuksen kannalta.

Ivalojoen vesistöalueella ei valitettavasti ole tehty kattavaa tutkimusta kullankaivun ympäristövaikutuksista, mutta hyvä vertailukohta toiminnan vaikutuksista löytyy Lemmenjoen alueelta: Lemmenjoen kansallispuistossa tehtyjen tutkimusten mukaan koneellisella kullanhuuhdonnalla on tutkittu olevan suoria ja pitkäaikaisia negatiivisia vaikutuksia alueen veden laatuun, vesistöjen pohjaeläimistöön, sekä kalastoon, erityisesti taimenkantaan. Tutkimusten mukaan kullanhuuhdonta aiheuttaa vesistön rehevöitymistä, kuormitettujen alueiden lajiston monimuotoisuuden alenemista ja jokivesien vedenlaadun heikkenemistä – veden samentuminen voi olla havaittavissa jopa 30 km päässä kullanhuuhdonta-alueiden alapuolella (Lapin ELY-keskus & Metsähallitus 2010). Huomionarvoista myös on, että tutkimuksissa todettiin vesinäytepisteiden kokonaisfosforipitoisuudet 2-8 kertaisiksi vertailupisteisiin verrattuna, millä lienee yhteys kesän 2016 Paadarjärven sinilevähavaintoihin (sinilevä käyttää ravinnokseen erityisesti fosforia; raportin

mukaan ”Luontaisesti karuissa vesissä muutos on huomattava, ja levät ja muu vesikasvillisuus käyttävät nopeasti hyväkseen eroosion takia veteen tulevan lisäravinteen”) (ibid: 12). Esimerkiksi Lemmenjoella muun muassa sameus- ja kiintoainepitoisuudet olivat kaivutoiminnan vaikutusalueilla 10–50-kertaiset, raudan 2-30-kertaiset ja alumiinin 4-70-kertaiset luonnontilaisiin alueisiin verrattuna. Kullanhuuhdonnan on todettu heikentävän kalakantoja ja niiden monimuotoisuutta, sillä pohjan liettyminen tuhoaa lohikaloille sekä siialle ja harjukselle tärkeitä kutu- ja poikastuotantoalueita. Esimerkiksi Vaskojen taimentuotanto on pienentynyt kullankaivun johdosta. Lemmenjoella kuormitettujen vesialueiden alumiinipitoisuudet olivat niin korkeita, että ne ylittivät kirjolohelle määritetyn LC50-arvon (pitoisuus, jossa 50 % koe-eläimistä kuolee). (Lapin ELY-keskus & Metsähallitus 2010.)

Sotajoen vedenlaadun on todettu heikentyneen paikoittain intensiivisen kullankaivun johdosta (Hammastunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2012:1). Muun muassa Lapin ELY-keskus on toistuvasti tuonut lausunnoissaan esiin Sotajoen kullanhuuhdonnan vuoksi heikentyneen vedenlaadun, esimerkiksi: ”Kullankaivulla on sekä suoria, välillisiä että kumulatiivisia vaikutuksia vesiuomiin, niissä elävään kalastoon ja muuhun eliöstöön sekä veden laatuun. Kalataloudellisessa mielessä kullankaivun keskeiset vesiuomaa koskevat vaikutukset ovat lisääntymis- ja elinympäristöihin sekä ravinnonsaantiin liittyvät muutokset uoman pohjan rakenteen, vesikasvillisuuden ja pohjaeläimistön sekä rantavyöhykkeen kasvillisuuden tuhoutuessa osittain tai kokonaan.

Kaivu tai imuruoppaus voi tuhota kutusoraikkoja ja ajankohdasta riippuen niissä hautuvan mädin tai kuoriutuneet ruskuaispussipoikaset sekä muita, kuten pohjaveden purkautumiskohdissa ja tihkuvyöhykkeillä uomassa sijaitsevia, lisääntymisalueita, poikaskivikoita, kalojen suoja- ja lepopaikkoja, syönnösalueita sekä talvehtimissyvänteitä. Uoman kaivu voi myös muuttaa virtausoloja, kuivata osan uomaa ja luoda vaellus- ja kulkuesteitä kaloille. Kullankaivun luonteesta johtuen nämä vaikutukset ovat kaivualueilla väistämättömiä ja peruuttamattomia sekä pitkäkestoisia ja varsinkin konekaivussa laaja-alaisia.

Kullankaivusta voi aiheutua suoria kalastovaikutuksia myös vedenlaatumuutosten, ensisijaisesti sameuden ja kiintoainepitoisuuden, mutta myös ravinne- ja metallipitoisuuden sekä mahdollisten polttoaine-, moottori- tai hydraulikkaöljypäästövahinkojen kautta. Veden laatuun on mahdollista vaikuttaa vesiensuojelutoimenpitein. Edellä mainitut vaikutukset kertautuvat ja kumuloituvat, kun kultaa kaivetaan samalla alueella useita vuosia tai useissa kohteissa samanaikaisesti tai sama alue kaivetaan useaan kertaan.” (Lapin ELY-keskuksen lausunto ympäristölupapäätöksessä PSAVI/53/04.08/2012, s. 7-8.)

Lausunnossa Lapin ELY-keskus viittaa myös Lapin Kullankaivajien Liitto Ry:n järjestämään vesistöjen yhteistarkkailun tuloksiin, jotka osoittavat kullankaivusta paikoitellen, kuten Ivalojoen kullankaivualueen Palsinojalla ja yleisesti Lemmenjoen kaivualueella, aiheuttaneen kalastolle haitallisia vesistövaikutuksia, muun muassa kohonneiden kiintoaine- ja metallipitoisuuksien

muodossa. ELY-keskus toteaa lausunnossaan, ettei tarkkaa tietoa siitä, miten kaivutoiminta on vaikuttanut ja edelleen vaikuttaa kalaston elinolosuhteisiin Ivalo-, Sota- ja Tolosjoen sekä Palsinojan kullankaivualueella sekä kuinka pitkälle vaikutukset ulottuvat alapuolisessa vesistöissä, ei ole olemassa, koska asiaa ei ole Sotajoella vuosina 2005 ja 2010 tehtyä kalastotarkkailua lukuun ottamatta toiminnan kuluessa selvitetty eikä seurattu.

ELY-keskus on lausunnossaan kullanhuuhtontalupahakemuksesta HL2012:0013 todennut, että Sotajoella on havaittu pohjoisille vesille poikkeuksellisen korkeita fosforipitoisuuksia. Hakijan ympäristölupahakemuksesta antamassaan lausunnossa Lapin ELY-keskus lisäksi toteaa, että ”Ivalojoki ja Tolosjoki ovat vedenlaadultaan ja eliöstöltään luokiteltu erinomaisiksi, mutta Sotajoki luokkaan hyvä alueelta havaittujen, pohjoisille vesille poikkeuksellisen korkeiden fosforipitoisuuksien perusteella. Kohonneet fosforipitoisuudet johtuvat todennäköisesti alueella harjoitetun kullankaivun vesistövaikutuksista.” Ympäristöhallinnon pintavesien laaduntarkkailussa on Sotajoessa havaittu myös poikkeuksellisen korkeita alumiinipitoisuuksia havaintopisteessä Ivalojoki S7 ja Lapin Kullankaivajain Liiton vesistön yhteistarkkailussa vastaavasti kohonneita rautapitoisuuksia (vuosina 2014 ja 2015).

Sotajoen vedenlaatu on nostettu esille myös valtioneuvoston 3.12.2015 hyväksymässä Tenon-Näätämojoen–Paatsjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosiksi 2016–2021. Suunnitelmassa todetaan, että

Muutamassa vesimuodostumassa (Inarin Sotajoki, Postijoki ja Maddib-Ravadas) arvioidaan olevan riski tilan heikentymisestä koneellisesta kullankaivuusta aiheutuvien paineiden takia (s. 7).

Kullankaivuulla on paikallisia vaikutuksia lähinnä suoraan alapuoliseen jokijaksoon: veden samentumista, kiintoaineen lisääntymistä, ravinteiden, raudan ja alumiinin pitoisuuksien kohoamista. Kuormitus vaihtelee vuosittain, riippuen maansiirto- ja kaivuutoiminnan laajuudesta, sekä kunkin vuoden sademääristä ja virtaamista. ... Korkeat liukoisen alumiinin pitoisuudet ja kutusoraikkojen siltaantuminen sedimentoituvan kiintoaineen vuoksi voivat heikentää lohikalojen lisääntymistä. (s. 42)

Koneellisen kullankaivuun alapuolisissa vesistöissä seurataan muun muassa toiminnan vaikutuksia veden sameuteen sekä kiintoaineen, raudan ja alumiinin pitoisuuksiin (s. 56).

Niin sanotuiksi riskivesiksi hyvän ekologisen tilan suhteen arvioitiin jokivesistä koneellisen kullankaivuun aiheuttamien paineiden takia Inarin Sotajoki, Postijoki ja Maddib-Ravadas (s. 64).

Metsähallituksen mukaan kaivutoiminnan jatkuminen ja lisääminen vähentää kalakantojen monimuotoisuutta ja vaarantaa osaltaan alkuperäisten kalakantojen selviytymistä, sillä pohjan liettyminen tuhoaa lohikalaille sekä siialle ja harjukselle tärkeitä kutu- ja poikastuotantoalueita. Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen mukaan koneellisen kullankaivun vesistövaikutuksista aiheutuu huomattavaa vahinkoa kalastolle ja kalastukselle ja vaarana on, että arvokalakannan

tuottavuus alenee pysyvästi, kun kalasto ei pysty sopeutumaan koneellisen kullankaivun aiheuttamiin, usean sukupolven yli ulottuviin elinympäristössä ja lisääntymisolosuhteissa tapahtuviin haitallisiin muutoksiin. Saamelaiskäräjät muistuttaa, että Ivalojoen vesistöjen vedentilan heikentymisellä kullankaivun seurauksena voi olla laajempia negatiivisia vaikutuksia koko Inarin alueen taimen- ja pohjasiikakantaan ja siten saamelaisten mahdollisuuksiin harjoittaa perinteistä elinkeinoaan kalastusta.

Ajantasaisen, kattavan ja luotettavan tiedon puuttuminen Ivalojoen ja sen valuma-alueen, kuten myös muiden Inarijärveen laskevien vesistöjen, tilasta on keskeinen ongelma kullanhuuhdonnan negatiivisten vesistövaikutusten ennaltaehkäisemisessä ja siten vedenlaadun, luonnon monimuotoisuuden sekä saamelaisten kalastusmahdollisuuksien turvaamisessa ko. alueella. Ympäristönsuojelulaki toki velvoittaa ympäristölupavelvolliset toiminnanharjoittajat (ts. koneellisen kullanhuuhdonnan harjoittajat) tarkkailemaan toimintansa vaikutuksia veden laatuun ja ympäristöön (YSL 8 § 3 kohta), mutta laajempaa vedenlaatuselvitystä ei ko. vesistöalueella ole toistaiseksi tehty. Lisäksi tilanteen Ivalojokeen laskevien Sota- ja Uijemjokien sekä Palsiojan osalta, jossa kaivetaan kultaa pääosin lapiolla, tekee entistä ongelmallisemmaksi se, ettei vastaavaa veloitetta ympäristönsuojelulain nojalla aseteta lapiokaivajille: Lapiokaivussa ei yleensä kierrätetä vettä tai käytetä laskeutusaltaita, vaan huuhtontavesi valuu suoraan vesistöön (Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n Koneellisen kullankaivun yhteistarkkailuraportti Ivalojoen-Sotajoen alueelta 2011: 4) ja erillisten kullanhuuhdonta-alueiden yhteisvaikutukset vedenlaatuun voivat olla huomattavia. Näin ollen em. velvoite ei koske suurinta osaa alueen toiminnanharjoittajista. Sota- ja Uijemjoet sekä Palsiojan alueen joet/ojat laskevat edelleen Ivalojokeen, jonka vedenlaatua kuormittavat myös muiden Ivalojokeen laskevien vesistöjen varrella harjoitettava kullanhuuhdonta sekä mm. metsätalouden ja taajama-alueiden päästöt. Muun muassa Palsiojan ja Lemmenjoen vedenlaadusta on tehty useita ilmoituksia Lapin ELY-keskukselle kesällä 2016, koska vesi on ollut silmin nähden samentunutta ja vesistössä on havaittu rehevöitymistä. Kullanhuuhdonnan tutkittujen, toteutuneiden vesistövaikutusten sekä tehtyjen ilmoitusten perusteella on selvää, ettei ympäristölupamääräyksiin kyetä estämään kullanhuuhdonnasta aiheutuvaa veden laadun heikkenemistä.

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille ja että julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Lisäksi ympäristönsuojelulain 6 § sekä 7 § edellyttävät toiminnanharjoittajaa, riippumatta siitä, harjoittaako hän luvanvaraista toimintaa vai ei, (6 §) olemaan selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista sekä (7.1 §) järjestämään toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta tai sitä rajoitetaan. Varsinaisia lupamääräyksiä (toimenpiteitä) pilaantumisen ehkäisemiseksi ei kuitenkaan aseteta, eikä niiden toteuttamista valvota samalla tavalla kuin ympäristölupavelvollisten kohdalla. Lisäksi kaivoslain 24 § kieltää aiheuttamasta haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, merkittäviä

muutoksia luonnonoloissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa ja vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille. Kaivosviranomaisen ei toistaiseksi ole kuitenkaan asettanut konkreettisia lupamääräyksiä haitan todelliseksi ehkäisemiseksi, vaan edellyttänyt, että kullanhuuhtoja pitää kullanhuuhdonta-alueen ”sellaisessa kunnossa, että se täyttää jatkuvasti turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu” (ks. esim. HL2012:0077 koskeva päätös 22.5.2013). Kaivoslain 29 § velvoittaa toiminnanharjoittajaa saattamaan alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan, mutta vedenlaadun tai kalakantojen ennallistamiseen ei suoraan velvoiteta. Kaivosviranomaisen lapiokaivuluissa asettamaa vakuutta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten ei ainakaan toistaiseksi ole Saamelaiskäräjien tiedon mukaan käytetty vedenlaadulle ja kalakannoille aiheutuneiden haittojen korvaamiseksi.

Otaen huomioon, että 1) Sota- ja Uijemjokien, sekä niihin laskevien vesistöjen alueelle kohdistuu merkittävä määrä kullanhuuhdentalupia ja -hakemuksia (yht. 77 kpl niin ikään Ivalojoen vedenlaatua kuormittavien Palsiojan kullanhuuhdentalupien ja -hakemusten, 155 kpl, lisäksi), 2) koneellisen kullanhuuhdon lisäksi alueella harjoitetaan lapiokaivua, jossa ei yleensä kierrätetä vettä tai käytetä laskeutusaltaita, vaan huuhdontavesi valuu suoraan vesistöön, 3) ympäristölupamääräyksiä ei ole kyetty estämään kullanhuuhdon aiheuttamia vesistövaikutuksia, sekä 4) ettei kaivosviranomaisen ole toistaiseksi asettanut riittäviä lupamääräyksiä veden ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi (kaivoslain 24 ja 29 §) ja siten saamelaisten kalastusmahdollisuuksien turvaamiseksi kaivoslain 50 §:n mukaisesti, Saamelaiskäräjät katsoo, ettei edellytyksiä kullanhuuhdentalupien myöntämiselle ko. alueelle kaivoslain 50 §:n nojalla ole. Ivalojoen vesistöalueen vedenlaatu sekä kullanhuuhdon vaikutukset vedenlaatuun ja kalakantoihin sekä se, kuinka pitkälle vaikutukset ulottuvat tulee selvittää ensi tilassa. Ilman ko. selvitystä on kullanhuuhdontoiminnan todellisia vaikutuksia saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin mahdotonta arvioida ja ottaa huomioon kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa.

Saamelaiskäräjät haluaa muistuttaa, että Suomi on sitoutunut biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (BD-sopimus) tavoitteisiin biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä sekä näiden tavoitteiden entistä tehokkaampaan toimeenpanoon hidastaa merkittävästi vuoteen 2020 mennessä biologisen monimuotoisuuden häviämistä. Suomi on sitoutunut BD-sopimuksen artiklojen 8(j)6 ja 10(c)7 toimeenpanoon, ja siten perinteisen saamelaisen luonnonkäytön, kuten poronhoidon, keräilyn ja kalastuksen, edellytysten turvaamiseen. Saamelainen perinteinen luonnonkäyttö, kuten kalastus ja luonnonlaitumiin perustuva poronhoito, ylläpitää saamelaisten luonnon monimuotoisuuteen liittyvää perinteistä tietoa ja käytänteitä, joilla on merkitystä biologisen monimuotoisuuden suojelussa ja kestävässä käytössä. Em. tavoitteet on huomioitu kaivoslaissa: kaivoslain tarkoituksena on yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kaivostoiminnan edistämisen ohella turvata saamelaisten

alkuperäiskansaoikeudet. Mikäli perinteisen saamelaisen luonnonkäytön edellytykset heikkenevät kullanhuuhdonnan myötä, katoaa myös saamelaisten luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvä perinteinen tieto, jolla on tunnustettu olevan suuri merkitys luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön turvaamisessa. Kullanhuuhdonnan mahdollistaminen saamelaisen perinteisen luonnonkäytön, ml. poronhoidon ja kalastuksen, edellytysten kustannuksella olisi myös ristiriidassa kaivoslain tarkoituksen ja BD-sopimuksen sitoumusten kanssa.

5. Yhteenveto

Kaivoslain 50 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtien mukaan kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta 1) yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria; 3) aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Saamelaiskäräjien arvion mukaan kullanhuuhdonta ko. alueella aiheuttaisi kaivoslain 50 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdissa tarkoitettua olennaista ja huomattavaa haittaa, jota ei Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan voida poistaa lupamääräyksiin lupahakemuksen sijainti ja merkitys huomioon ottaen. Ottaen huomioon kullanhuuhdonta-alueen sijainti ja alueen merkitys alueen saamelaisille sekä kullanhuuhdonnan vaikutukset alueen saamelaiskulttuurille (ml. poronhoidolle ja kalastukselle), olisi kullanhuuhdontalupien myöntämistä pidettävä myös perustuslain 17.3 §:n, poronhoitolain 2.2 §:n, YK:n KP-sopimuksen artiklan 27 vaatimusten sekä BD-sopimuksen sitoumusten vastaisena. Saamelaiskäräjät vastustaa kullanhuuhdontaluvan HL2015:0016 sekä muiden kullanhuuhdontalupien myöntämistä ko. alueelle em. syistä ja katsoo, ettei olennaista haittaa voida estää lupamääräyksiin kullanhuuhdonta-alueen sijainnista ja alueen merkityksestä johtuen.

Saamelaiskäräjien lausunto koskee kaikkea kullanhuuhdontatoimintaa (ml. jo vireillä olevat sekä vastaavat kullanhuuhdontalupahakemukset) Ivalojokeen laskevien Sota-, Uijem- ja Kyläjokien sekä niihin laskevien haarojen varsilla. Saamelaiskäräjät säilyttää oikeutensa lausua vireille tulevista kullanhuuhdontaluvista myös erikseen, mikäli katsoo sen tarpeelliseksi.

6) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Hammastunturin paliskunnalle 9.5.2017 hakemusten yhdistämisen vuoksi

Hammastunturin paliskunta ei ole antanut lausuntoaan hakemuksesta.

7) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 9.5.2017 hakemusten yhdistämisen vuoksi

Metsähallituksen lausunto 9.5.2017

Tukes on pyytänyt Metsähallitukselta lausuntoa asiassa pyytää kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Metsähallitukselta lausuntoa oheisesta kullanhuuhdontaluvan hakemuksesta HL2015:0016.

Tukes pyytää lausuntopyynnössään kaivoslain 38 §:n nojalla myös Metsähallituksen perusteltua näkemystä alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksesta saamelaiden oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, huomioiden alueen läheisyydessä olevat muut vastaavat luvat ja muut maankäyttömuodot.

Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee Metsähallituksen metsätalouden hallinnassa ja metsätaloustoimien piirissä olevalla alueella.

Hakija on esittänyt nimissään olevien kullanhuuhdentalupahakemusten yhdistämistä siten, että hakijan lupahakemukset HL2012:0096 ja HL2015:0016 muodostaisivat yhdessä yhden lupa-alueen, joka on kaivoslain 621/2011 mukaisesti alle maksimikoon 7 ha. Suunniteltu vuosittain konekaivuna kaivettava määrä on enintään 1000 m³. Lupaa haetaan kymmeneksi vuodeksi ja on jatkolupa päättyneelle luvalla 9124. Hakijalla on toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa Dnro PSAVI/105/04.08/2011 ko. alueen kullanhuuhdonta koskien ja voimassaoloajaksi esitetään kymmentä vuotta.

Alue sijaitsee poronhoitolain tarkoittamalla (848/1990) erityisellä poronhoitoalueella Hammastunturin paliskunnassa ja saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella.

Metsähallituksella ei ole tällä hetkellä tiedossa ko. alueella nykyistä maankäyttöä muuttavia suunnitelmia. Pohjois-Lapin maakuntakaavassa hakemusalue on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M1). Hakemusalueen läheisyydessä ei ole matkailun yritystoimintaa, loma-asutusta sekä erityistä virkistyskäyttöä.

Hakemusalueen metsämaa ei ole rajoitusten piirissä. Hakemusalue ojan varressa on kitu- ja joutomaata ja metsätaloustoimien ulkopuolella. Alue on luontaisesti uudistuvaa. Kullanhuuhdonta kohdistunee hakemusalueen kitu- ja joutomaaosalle ulottumatta metsämaalle. Metsähallituksella ei ole tällä hetkellä tiedossa ko. alueella nykyistä maankäyttöä muuttavia suunnitelmia. Alueella on harjoitettu metsätaloustoimintaa.

Kullanhuuhdentaluvan haltija on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista haitoista ja vahingoista. Kullanhuuhdonta-alueilla luvan haltija on velvollinen korvaamaan Metsähallitukselle aiheuttamansa puusto- yms. vauriot. Polttopuiden ottoon saa maksullisen hakkuutähdeluvan, hakijan mainitsemia maapuulupia ei ole käytössä enää. Kullanhuuhdontaan tarvittavan maastoliikenneluvan saa tarvittaessa Metsähallitukselta. Huuhdonta-alueen ulkopuolelle sijoittuvaan majoittumiseen tulee hakea lupa Metsähallitukselta. Hakija on ilmoittanut hakemuksessaan, ettei rakentamistarvetta ole.

Tällä hetkellä Metsähallituksella ei ole tiedossa, että hakemusalueella olisi uhanalaisten kasvien ja eläinten esiintymiä, petolintujen pesintää tai tunnettuja kulttuuriperintökohteita. Alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole kartoitettu muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäänneksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäänne, on työ muinaisjäänneksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava kohde Museovirastolle tarpeellisia toimenpiteitä varten. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa kiinteän muinaisjäänneksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Myös muut alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet, kuten vanhat kullankaivun historiaan liittyvät jäännökset tulee ottaa huomioon maankäytössä. Metsähallitus toteaa kuitenkin, että tällä hetkellä Metsähallituksen tiedossa on em. kohteita hankkeen alueella, mutta Metsähallitus ei tule myöskään tekemään alueella tarkempia maastokartoituksia ko. hankkeen johdosta. Metsähallitus ei täten sitoudu tällä lausunnollaan vastuuseen alueen mahdollisista kartoittamattomista ja vielä löytymättömistä kohteista. Luonnonsuojelu- ja vesilain viranomaisvalvonnasta alueella vastaa Lapin ELY-keskus. Tarkemmat tiedot mainituista alueen vesiluontotyypeistä, suojelualueista, rauhoitetuista ja suojelluista kohteista ja lajeista sekä haetun toiminnan vaikutuksista niihin antaa Lapin ELY-keskus.

Kalakantojen selviytyminen ympäristömuutoksista perustuu niiden riittävän laajaan geenipohjaan. Lohikalojen osalta geenipohjan monimuotoisuutta lisää vesistöalueen osakannat. Taimenen osalta jokainen sivupuro aina latvoille asti turvaa lvalojoen alkuperäisen taimenkannan olemassaolon. Taimenen osakannat ovat usein pienissä latvapuroissa eläviä purotaimenia, tammukoita, jotka varmistavat geenipohjan säilymisen osallistumalla isojen monikiloisten taimenien kutuun. Vaelluskutuisissa joissa ei tule onkia taimenenpoikasia tammukoina.

Kullankaivuun haitalliset vaikutukset konkretisoituvat, mikäli kullanhuuhdonnan vuoksi alapuoliseen vesistöön pääsee hienojakoista maa-ainesta ja ravinteita. Pohjan liettyminen tuhoaa lohikalaille tärkeitä kutu- ja poikastuotantoalueita sekä kuoriutuneita poikasia ja kehittymässä olevaa mätiä.

Vesiluonnon osalta kaivutoiminta tulee järjestää siten, ettei alapuoliseen vesistöön pääse kalastolle ja muulle vesiluonnolle haitallisessa määrin liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita. Maa-aineksien pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltailla.

Metsähallitus pyytää muistuttamaan kaivajaa seuraavista asioista mahdollisen luvan myöntämisen yhteydessä:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita.
- Kaivukauden päättyessä jyrkät kaivantojen reunat on luiskattava. Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi porotaloutta haittaamattomalla tavalla

- Tiestön käyttöä koskee laki yksityisistä teistä (15.6.1962/358) ja tiestön käytöstä päättää tienpitäjä. Ko. tapauksessa tienpitäjä on Metsähallitus yleisen Kutturin tien ulkopuolella. Kullanhuudontalupa ei anna suoraan oikeutta tiestön käyttöön. Metsähallitus ei yleensä rajoita teilläään kevyttä liikennettä, mutta raskaisiin kuljetuksiin on oltava Metsähallituksen lupa. Alueella oleva Metsähallituksen metsäautotiestö on heikkokuntoista. Metsähallitus ei vastaa tiestön huonosta kunnosta ihmisille ja kalustolle mahdollisesti aiheutuneista vahingoista ja tien käyttö tulee sovittaa olosuhteisiin. Kullanhuudontaan liittyviä raskaita kuljetuksia ei saa suorittaa tiestövaurioiden mahdollisuuden ollessa olemassa. Raskaiden kuljetusten ja muun liikennöinnin mahdollisesti aiheuttamat vauriot tiestölle tulee aiheuttajan korvata. Maastoliikenteen osalta käytettäessä koneellisia kulkuneuvoja hakija on velvollinen hankkimaan maastoliikenneluvan

Hallituksen esityksessä kaivoslaista todetaan, että arvioinnissa olisi lähinnä tarpeen kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin.

Metsähallitus arvioi, ettei porotalouden rakenteille kyseessä olevassa tapauksessa aiheudu haittaa, koska porotalouden rakenteita ei ole lupahakemuksen kohteena olevalla alueella eikä välittömässä läheisyydessä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 4.2.2015 (taltionumero 275, Saamelaiskäräjien valitus ympäristölupa-asiassa, joka koski koneellista kullankaivua) todetaan seuraavasti: "Nyt puheena olevassa asiassa on kysymys pienessä mittakaavassa tapahtuvasta kullankaivusta alueella, jota käytetään tähän tarkoitukseen vain osa vuotta ja silloinkin tiukkojen lupamääräysten puitteissa. Sanotulla toiminnalla ei aiheuteta haittaa saamelaiskulttuurille ja vaikutukset saamelaisten perinteiselle elinkeinolle, kuten poronhoidolle, kalastukselle, metsästykselle tai ympäröivälle luonnolle jäävät hyvin paikallisiksi". KHO:n päätöksen kohteena oleva kultanhuudontalupahakemus on HL2012:0057, Midas 2 ja pinta-alaltaan 3,4 ha.

Viitaten edellä mainittuun korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen sekä po. kultanhuudontahakemuksalueen vähäiseen pinta-alaan ja ympäröivän alueen muuhun maankäyttöön Metsähallitus arvioi, ettei toiminnasta aiheudu haittaa yksittäisenä kohteena saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Puheena olevan luvan ja ympärillä olevien muiden kultanhuudontalupien yhteisvaikutuksella voi olla paikallisesti jonkin verran haittaa porotaloudelle.

Metsähallituksella ei ole huomautettavaa kultanhuudontalupien yhdistämiselle yhdeksi luvaksi.

Hakija on hakenut luvan täytäntöönpanomahdollisuutta muutoksenhausta huolimatta, mikäli on ymmärretty lause: "Aloitustilaisuus toiminnan aloittamiseen jatkoluvalle" tarkoittavan täytäntöönpanomahdollisuuden hakua. Metsähallituksella ei ole ko. asiaan huomautettavaa.

- 8) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Inarin kunnalle 9.5.2017 hakemusten yhdistämisen vuoksi
Inarin kunnan lausunto 2.6.2017
Hakemus kohdistuu alueelle, jolla ei ole voimassa olevia kunnallisia kaavoja.
Hakemuksen osalta ei voimassa olevien kunnallisten kaavojen kannalta ole huomautettavaa.
- 9) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 9.5.2017 hakemusten yhdistämisen vuoksi
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei ole antanut uutta lausuntoa hakemuksesta.
- 10) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 9.5.2017 hakemusten yhdistämisen vuoksi
Saamelaiskäräjien ilmoitus 7.6.2017
Saamelaiskäräjät ilmoittaa Tukesille kullanhuudonta- ja kaivosasioihin liittyen, että em. sektoria hoitava virkamies on jälleen töissä aikaisintaan 14.8. alkaen. Saamelaiskäräjät varaa tilaisuuden lausua tarpeen mukaan tänä aikana Tukesin käsittelemistä kullanhuudonta- ja kaivosasioista niiden käsittelyn myöhemmässä vaiheessa.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Kullanhuudontaan tarvitaan lainvoimainen kullanhuudontalupa tai lupapäätöksen yhteydessä kaivosviranomaisen antama kaivoslain 169 §:n mukainen täytäntöönpanolupa ennen toimenpiteiden aloittamista. Kullanhuudontalupahakemus ei oikeuta hakijaa tekemään alueella mitään toimenpiteitä, jotka eivät kuulu jokamiehen oikeuteen. Näin ollen hakemuksen vireilläolo ei oikeuta maankäyttöön eikä siten voi aiheuttaa haittaa saamelaiskulttuurille.

Lupamääräyksessä kullanhuudonta-alueen kunnossapidosta todetaan, että luvan mukaisesta toiminnasta ei saa aiheutua haitallisia ympäristövaikutuksia.

Kuten päätöksen liitteessä 3 todetaan, on kullanhuudontaan oikeuttavien lupien määrä ja sitä kautta toimintaan varatun alueen pinta-ala pienentynyt huomattavasti vuosien 2000 - 2017 välisenä aikana. Lisäksi liitteessä 3 selvitetään muuta maankäyttöä kyseessä olevalla lupa-alueella ja sen läheisyydessä.

Muut lausunnoissa esitetyt seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

Hakijan selitys

Hakijan selitys 3.2.2017 saamelaiskäräjien 16.1.2017 antamaan lausuntoon:
Pyydettyä vastineena annetusta lausunnosta hakija esittää kaivosviranomaiselle seuraavaa.

1. Saamelaiskäräjien yhteislausunnosta:

Tämänkaltainen yhteislausunto ei ole hyvän hallinnointitavan mukaista. Hakemukset ovat eri henkilöiden lähettämiä, niiden kaivutapa vaihtelee, kaivupaikat ovat erilaisia, luonnontieteelliset piirteet ovat erilaisia ja lisäksi osa hakemuksista koskee jatkolupaa ja osa uutta lupaa.

Valitus on tehty yleisin perustein. Lupapäätöksessä on jokaista tapausta tarkasteltava erikseen, ja vaikka viranomainen joutuu maan- ja luonnonkäyttöä arvioidessaan ottamaan huomioon muut alueen kullankaivajat ja muut maankäyttömuodot, niin lupapäätös ja päätösprosessi ovat kukin yksilöllisiä.

Jatkolupia tulee arvioida eri tavalla kuin olemassa olevia lupia. Mikäli haittojen perusteella vaaditaan luvan epäämistä, tulee perusteluna oleva haitta toteennäyttää. Jos pitkään alueella kultaa kaivanut kaivaja on toiminut moitteettomasti, ei hänen kaivuaan voida vaatia lopettavaksi yleisillä ja yksilöimättömillä väitteillä yleisistä, mahdollisista haitoista tai spekulatiivisilla haitoilla.

Hakija joutuu vastaamaan esitettyihin väitteisiin silloinkin kun ne eivät mitenkään voi koskea häntä. Tämän kaltainen sarjatyö on moitittavaa erityisesti hallinto-oikeusprosessissa, mutta täsmälleen sama tilanne syntyy jo lupaprosessissa.

Valittajan tai kielteisen lausunnon antajan tulisi kunnioittaa hakijan oikeuksia edes sen verran, että tekisi jokaisesta henkilökohtaisen lausunnon tai valituksen. Ja onhan tähän tarkoitukseen Saamelaiskäräjät saanut rahoitustakin – tai oikeammin rahoitusta on saatu 100 000 euroa per vuosi kullankaivun vaikutusten arvioimiseen, mikä on jätetty tekemättä ja varat on käytetty sarjatuotantovalitukseen.

2. Väite siitä, että Tukesin toiminta ei vastaa kaivoslain sisältöä

Tällä hetkellä (27.12.2016) on olemassa 22 kpl Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden antamaa lainvoimaista päätöstä, siitä että kyllä Tukesin toiminta vastaa kaivoslain sisältöä. Saamelaiskäräjät on valittanut kolmesta päätöksestä, mutta lainvoimaisia päätöksiä on tuo 22 kpl.

Oman näkemyksensä tueksi Saamelaiskäräjien esittää perustelemattomia ja julistuksenomaisia väitteitä eikä faktoja. Kun kysymyksessä on jatkolupahakemus, ei tule esittää spekulatiivisia vaikutuksia, vaan jos vaikutuksia olisi tullakseen, olisivat ne ilmenneet ja ne voisi tuoda lupakäsittelyssä esiin.

Hakija katsoo selvittäneensä toimintaansa riittävän tarkasti, siten kuin kaivoslaki edellyttää. Hakijan hakemus koskee jatkolupaa, eikä hakijan tarkoitus ole muuttaa toimintaa, vaan jatkaa kenellekään ongelmia aiheuttamatonta vuosikymmeniä jatkunutta toimintaa.

Saamelaiskäräjät on lausunut täsmälleen samansisältöistä tajunnanvirtaa myös hakijan ympäristölupaprosessissa ja valittanut myös siitä Vaasan hallinto-oikeuteen, mihin liittyen hakija on antanut vastaselityksen. Vaasan hallinto-oikeus on todennut Saamelaiskäräjän valituksen aiheettomaksi 19.12.2014 (14/0369/2), mihin Saamelaiskäräjät on tyytynyt. Tämän päättyneen prosessin aineisto (Ympäristölupapäätös, valitus ja vastine valitukseen sekä Vaasan hallinto-oikeuden päätös) on ollut myös kaivosviranomaisen käytössä tässä prosessissa.

3. Kolmannen osapuolen nimen käyttö kielteisessä lausunnossa

Saamelaiskäräjät valvoo saamelaisten kieleen ja kulttuuriin liittyvää yleistä etua. Paliskunnat vastaavat porotalouteen liittyvästä yksityisestä edusta. On hyvin arveluttavaa, että Saamelaiskäräjät puhuu paliskunnan suulla tai toisin päin. Mikäli paliskunta ei ole ilmaissut kantaansa, on sen katsottava suhtautuvan asiaan myönteisesti tai se pitää asiaa niin vähäpätöisenä, ettei se vaivaudu osallistumaan prosessiin. Mikään toinen taho ei voi puhua porotalouden suulla. Paliskunnan näkemyksen voi ilmaista kyseisen paliskunnan hallituksen kokous tai se voidaan delegoida poroisännälle, joka ei voi ko. oikeutta edelleen delegoida. Saamelaiskäräjien poroisäntä Jarmo Haatajan suuhun laitettuja väitteitä ei voida pitää porotalouden näkemyksenä. Eikä sitä sen takia voida ottaa päätöksenteossa huomioon. Lapin kullankaivajain liitto ry:llä on tietoa Ivalon paliskunnan ja Hammastunturin paliskunnan alueella tapahtuneista tilanteista, joissa Saamelaiskäräjien lausunnoissaan monisanaisesti esittämät väitteet ja vaatimukset porotalouteen liittyen ovat ristiriidassa paliskunnan virallisesti antaman lausunnon kanssa.

4. Porotalousvaikutuksista

Tässä tulee erityisen hyvin esille kyseisen kaltaisen nippuvalituksen vaikutus: Lapin Kullankaivajain liitto ry ei pidä luotettavana esitettyä väitettä porojen kuljetusreitistä. Vuosikymmenien aikana erilaisissa prosesseissa on kaikki kullanhuuhtonta-alueet väitetty olevan ratkaisevan tärkeitä talvilaitumia, kesälaitumia, syys- tai kevätlaitumia, rykimä-alueita tai vasoma-alueita tai ainoita mahdollisia, ikaikaisia kulkureittejä kyseisten alueiden välillä. Hakija ei ole koskaan nähnyt kuljetettavan poroja kyseisellä alueella. Kukaan muukaan alueen kullankaivaja ei ole koskaan nähty poroja kuljetettavan kyseistä reittiä. Mikäli poroja kuljetetaan kyseisellä alueella talvisin, kun kukaan kullankaivaja ei ole ollut kuljetusta näkemässä, ei hakija näe asiassa mitään ongelmaa.

Hakija on tietoinen siitä, että yksittäisiä lupa-alueita vastustaessaan porotalouden edustajat piirtävät kuljetusnuolia kaikkialle. Paliskunta ei ole luovuttanut hallinnassaan olevia porotalouskarttoja, joissa pääkuljetusreitit on merkitti, ja joista väitteet voitaisiin tarkista (on

pyydetty porotalouskarttoja Ivalon, Hammastunturin, Lapin ja Sallivaaran paliskuntien alueella, mutta ei olla saatu).

Mikäli alueella on olemassa todellinen porojen kuljetustarve ja on pelkona, että hakijan liikkuminen tai alueella toimiva moottorin ääni kuljetusta häiritsee, hakija ei vastusta määräystä, jossa hänet veloitetaan keskeyttämään toiminta esim. yhden päivän ajaksi, kun kuljetusta tehdään

Hakija on tietoinen, että tyypillisesti porojen kuljetus ohittaa yhden kullanhuuhdonta-alueen muutaman tunnin kuluessa. Jos joinakin vuosina, joidenkin tuntien ajan alueen läpi halutaan kuljettaa poroja, se ei voi olla kaivoslain 50§ mukainen este luvan myöntämiselle, niin että sen perusteella estetään kullankaivu kaikkina muina aikoina, kun poroja ei alueella siirrellä.

Hakija ymmärtää, että porotalous ei näe mielellään mitään muita maan- tai luonnonkäyttäjiä alueellaan, johon porotalous katsoo ilmeisesti omaavansa täydellisen yksinoikeuden. Hakija toivoo, että elinkeinoja pyrittäisiin lupaprosesseissa yhteensovittamaan täyskieltovaatimusten sijaan. Hakijan mielestä esitetyn kaltaiset perustelut tulee ottaa huomioon siten, että ensisijaisesti lupamääräyksillä väitetty haitta minimoidaan. Hakijan laidunalaan pienentävästi aiheuttama vaikutus on arvoltaan laskutavast riippuen yhdestä muutamaan euroon. Näitä vaikutuksia hakija on selvitelty äskettäin päättyneessä ympäristölupaprosessissa.

5. Kalatalousvaikutuksista

Kalatalousasiat kuuluvat ensisijaisesti ympäristölupaprosessiin. Mikäli toiminnalla on vaikutuksia kalatalouteen on vaikutusta kullanhuuhdonta-alueen sisällä, voi se ehkä kuulua kaivosviranomaisen toimialaan. Kukaan kullankaivaja ei ole nähnyt koskaan Sota-, Vuojem- tai Kyläjoella saamelaisia kalastajia. Tällä perusteella voidaan olettaa väitteiden kyseisten jokien merkityksen kulttuurille olevan liioittelua. Jonkin verran kotitarvekalastusta, myös saamelaisten kotitarvekalastusta, tapahtuu Ivalojoella, jonka kalakanta on myös erinomaisessa kunnossa eikä missään ole esitetty mitään kullanhuuhdonnasta johtuvaa kalaston vähenemistä tai kalastuksen arvon vähenemistä.

Lausunnossa ei olla tuotu esille mitään täsmällistä kalastuksen määrästä, arvosta tms. Väite on esitetty yleisellä tasolla, eikä sen tueksi ole esitetty mitään todistelua. Kullankaivajilla ei ole tiedossaan mitään sellaista kalakannan supistumista, mihin väitteissä viitataan. Kyseisten jokien kalakannat ovat erinomaisessa kunnossa, mikä on osoitettu mm. koekalastuksin Sotajoella.

6. Alueen hakkuista ja muista maankäytön muodoista:

Hakija ei itsekään iloitse siitä, että Metsähallitus on hakannut alueella hyvin voimakkaasti 1960 – 1980 -lukuilla. Hakijan toimenpiteet ovat miljoonasosa-suuruusluokkaa verrattuna näiden hakkuiden vaikutuksiin, mikä täytyy ottaa lupaa myönnettäessä huomioon. Ei voi olla

niin, että toisen maankäyttömuodon voidaan katsoa täyttävän maankäyttökiintiön kokonaisuudessaan, niin että miljoonasosan suuruusluokan lisäys toista maankäyttömuotoa ylittää jonkin näkymättömän rajan ja alkaa yllättäen synnyttää sellaisia haittoja, että lupaa kuvatun kaltaiseen kullankaivuun ei tulisi myöntää.

Alueella liikkuu myös jonkin verran matkailijoita ja voi hyvinkin olla niin, kuten muistuttaja väittää, että kullankaivajat olemassaolollaan lisäävät tätä matkailua. Mikäli matkailun volyyymiin halutaan puuttua, niin tämä kullankaivun lupaprosessi ei varmaankaan ole oikea paikka matkailun rajoittamiseen. Mikäli Saamelaiskäräjät vastustaa matkailua, tulisi se Saamelaiskäräjien rohkeasti julkisuudessa ilmoittaa.

7. Yleisestä haitasta yms.

Kaivosviranomaisen tulisi vakuuttua kielteisen lausunnon perusteella siitä, että syntyy sellaista pysyvää haittaa luonnolle, alkuperäiskansalle yms., että sitä ei voida lupamääräyksillä vähentää. Mitään tällaista ei olla kielteisessä lausunnossa pystytty osoittamaan. Eikä kyseisen kaltaisella yhteislausunnolla sitä voitaisikaan todentaa.

Mikäli yksittäinen kullankaivaja on todistettavasti kyennyt kaivamaan kultaa ilman esitettyjen väitteiden mukaisia haittoja, ei hänen lupaansa voida evätä yleisin perustein.

Hakijan toiminta on pienimuotoista, hakija on noudattanut annettuja lupamääräyksiä ja lisäksi kysymyksessä on jatkolupahakemus jo olemassa olevalle toiminnalle. Tämän takia ei riitä, että tuodaan esille mahdollisia spekulatiivisia vaikutuksia ja uhkakuvia ja perustellaan hakemuksen epääminen laajoilla, dramaattisilla vaikutuksilla.

Jos hakijan toiminnasta on ollut porotaloudelle haittaa, haitat tulee voida yksilöidä, kun kysymyksessä on olemassa oleva toiminta. Hakija ei ole ollut tällaisesta, aiheuttamastaan haitasta tietoinen, eikä tämän kaltaista täsmällistä yksilöintiä ei ole esitetty nytkään.

Hakija katsoo, että hänen oikeusturvansa mukaista on, että kyseistä dokumenttia ei oteta lainkaan päätöksenteossa huomioon ennenkuin paliskunnan valtuutus on selvä ja jos kyseinen dokumentti ylipäätään on sanotun paliskunnan näkemys asiassa, eivät siinä esitetyt yleiset väitteet voi olla peruste hakijan hakemuksen epäämiseen.

Hakija ei vastusta sellaisia lupamääräyksiä, joilla väitetyjä haittoja pyritään vähentämään, esim. lyhytaikaista työrajoitusta paliskunnan edustajan sitä pyytäessä.

Hakija pyytää hakemuksensa nopeaa käsittelyä

Päätösmaksu

Päätösmaksu 660 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013) Kullanhuuhdonnan maksuja on mahdollista muuttaa +/- 35 %

käytetyn työajan perusteella. Kyseiseen päätökseen on yhdistetty kaksi lupahakemusta, jonka vuoksi kuuleminen on jouduttu suorittamaan kaksi kertaa. Näin ollen luvan käsittelyyn on kulunut kuulemisen osalta kaksinkertainen aika. Kuulemisen osuus työajasta on 20% luvan käsittelyprosessissa.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan postitse hakijalle. Jäljennös päätöksestä toimitetaan niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet sekä niille kunnille, ELY-keskuksille ja muille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto tai joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille ja paliskunnalle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Päätöksen antamisesta kuulutetaan alueen kunnan ilmoitustaululla.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Pasi Molkoselkä, puh. 029 5052 133, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Terho Liikamaa
Ryhmäpäällikkö

Pasi Molkoselkä
Ylitarkastaja

LIITTEET	Liite 1. Valitusosoitus Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000) Liite 3. Selvitys kullanhuuhtontaluvan myöntämisen esteistä Liite 4. Ohjeet vakuuden asettamiseen Liite 5. Panttaussitoumus
TIEDOKSI	Inarin kunta Hammastunturin paliskunta Lapin Ely-keskus Metsähallitus Saamelaiskäräjät

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitetusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttia-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 250 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Isokatu 4, OULU

Postiosoite: PL 189, 90101 OULU

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800 (vaihde)

@oikeus.fi

